

Sterke lezers in groep 3

Groepsaanbod (zorgniveau 1)

- dagelijkse leesles (methode)
- dagelijks dictée (schrijven)
- dagelijks drie keer een minuut de tot dan toe geleerde letters herhalen
- dagelijks 'lekkerleesmomentje'
- dagelijks vijftien minuten duo-lezen
- dagelijks een verhalende of informatieve tekst bespreken (aan het begin van het jaar begrijpend luisteren, in de loop van het jaar ook begrijpend lezen, waarbij de kinderen meelesen)

Aanbod risicolezers (zorgniveau 2)

- dagelijks korte, verlengde instructie (wanneer de overige kinderen aan de verwerking beginnen)
- dagelijks kort de letters van komend thema/ komende kern preteachen (een of twee minuutjes op een 'vrij' moment)
- drie keer per week lezen met de leerkracht uit een passend samenleesboek (tijdens bijvoorbeeld stillezen/lekkerleesmomentje, om te voorkomen dat deze kinderen anders 'fake readen' en niet tot lezen komen)

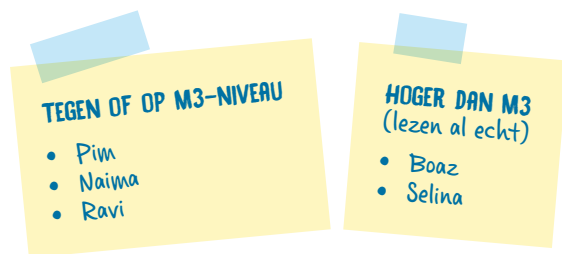
Sommige kinderen kunnen bij de start van het schooljaar in groep 3 al een heel boekje uitlezen. En daar sta jij met een programma om kinderen letters te leren tot aan de kerst en ze uit te leggen hoe je die letters samenvoegt tot woorden. Wat doe je met sterke lezers in deze groep?

TEKST: MARITA ESKES FOTO: VINCENT VAN DEN HOOGEN

In deel 1 van dit tweeluik beschreef ik wat sterke lezers zijn en dat het belangrijk is deze kinderen gemotiveerd te houden. Sterke lezers kunnen soms verkort meedoen met het basisaanbod om daarna met een andere leesopdracht aan de slag te gaan. Het is echter belangrijk om ze niet helemaal los te laten: zowel voor het sociale aspect (iets met de hele klas doen en erbij horen) als om leesinhoudelijke redenen (Wood, 2008).

Praktisch aan de slag

Stel jezelf de vraag: wat doe ik met (in principe) de hele groep? Maak hiervan een lijstje en bestempel dat als het groepsaanbod, ofwel 'zorgniveau 1'. Sommige kinderen hebben extra tijd nodig om zich de nieuwe leerstof eigen te maken (Allington, 2011; Eskes, 2020, Vernooij, 2019). Voor hen stel je een passend, intensiever aanbod op. ►

DIFFERENTIËREN IN HET GROEPSAANBOD

Groepsaanbod (zorgniveau 1)

- dagelijkse leesles (methode)
- dagelijks dictie (schrijven)
- dagelijks drie keer een minuut de tot dan toe geleerde letters herhalen
- dagelijks 'lekkerleesmomentje'
- dagelijks duo-lezen 15 minuten
- dagelijks een verhalende of informatieve tekst bespreken (begrijpend luisteren begin van het jaar, in de loop van het jaar ook begrijpend lezen, wanneer kinderen meelesen)

blauw: alle kinderen doen mee, ook de (semi)sterke lezers.

geel: de semisterke lezers doen mee, de sterke lezers (>AVI M3/E3) niet.

groen: voor de (semi)sterke lezers zijn aanpassingen nodig, zoals: verkort meedoen met de instructie, een aparte instructie of een verdiepende/verrijkende opdracht.

Wanneer dit aanbod staat, kijk je naar de sterke lezers. Breng in kaart welke kinderen nog één of meer letters moeten leren en op/ rond AVI-M3 niveau lezen, en welke kinderen al op een hoger niveau lezen. Monitor goed of zij echt alle letters beheersen en vlot benoemen. Loop dan het lijstje langs dat je hebt opgesteld voor het groepsaanbod. Waar doen zij (voorlopig) aan mee? En waar doen zij mogelijk verkort aan mee?

Pim, Naima, Ravi, Boaz en Selina kunnen allemaal vanaf het begin volledig met verschillende onderdelen en lesmomenten meedoen. Boaz en Selina, die al ruim boven AVI M3-niveau lezen, hoeven niet per se de tot dan toe aangeleerde letters te herhalen. Zij doen wel mee met automatiseringsmomenten voor de directe woordherkenning van (korte) woorden. Kinderen die al een leesvoorsprong hebben maar nog niet alle letters beheersen, kunnen zeker in de eerste periode beter wel meedoen met korte, krachtige herhaling- en automatiseringsmomenten. Zo voorkom je dat zij stagneren en er te weinig herhaling plaatsvindt, een aspect waarvan we weten dat het belangrijk is om kennis duurzaam op te slaan (Willingham, 2021).

Rijke alternatieven

De kinderen die verkort aan de leesles meedoen en net iets boven het niveau van de klas lezen, kunnen vaak uit de voeten met een (korte) leesinstructie en eigen materialen om woorden, zinnen en verhaaltjes in te oefenen. Veel methodes bieden een verdiepende lijn aan. Deze kinderen ontvangen hun instructie eerder op de dag, of enkele malen per week, van de leerkracht of een ondersteuner. Belangrijk is dat zij in elk geval van een rolmodel horen en leren hoe je woorden uitspreekt en dat zij veelvuldig oefenen. Gezamenlijke oefeningen en werkvormen waarbij kinderen vloeiend leren lezen, hebben in groep 3 ook impact op het leesbegrip. Ook de sterke lezers 'verdienen' dus aandacht van de leerkracht (Rasinski et al., 2020). Maak leeskilometers!

Is de verrijkende leerlijn van de methode niet toereikend omdat een aantal kinderen al een veel hoger leesniveau heeft, zorg dan voor rijke en betekenisvolle opdrachten voor een bepaalde periode waarmee het kind na (korte) instructie aan de slag kan. Maak per periode een overzicht van wat je gaat doen. Dat vereenvoudigt de organisatie. Leg de kinderen uit wat je in die periode van hen verwacht.

Boaz en Selina

Maandag

Prentenboek uitkiezen, verspreid over de week voorbereiden, vrijdag voorlezen aan één of enkele kleuters.

Dinsdag

Nieuw informatieboek uitkiezen, bijvoorbeeld uit de Willewete-serie of een mini-informatieboekje. Minimaal twee lessen in de week aan werken: lezen, enkele inhoudelijke vragen beantwoorden of er in één minuut iets over vertellen aan de klas, een tekening erbij maken, enzovoort. Koppel het technisch lezen aan leesbegrip, het verwerven van kennis en waar mogelijk aan het schrijven.

Woensdag

Verder met het informatieboek en de bijbehorende opdracht (of omwisselen met donderdag).

Donderdag

Vrij lezen (jeugdliteratuur), poëzie lezen (een gedicht), meedoen met een les begrijpend lezen van groep 4 (bron: CED-groep) enzovoorts.

Vrijdag

Prentenboek voorlezen aan één of enkele kleuters, nadat het kind het nogmaals (herhaald) heeft voorbereid.

MEER LEZEN?

- D. Willingham. *The Reading Mind: a Cognitive Approach to Understanding How the Mind Reads*. John Wiley & Sons.
- M. Eskes. *Technisch lezen in een doorlopende lijn*. Uitgeverij Pica.
- K. Vernooy. *Goed lesgeven doet ertoe voor de zwakke lezer*. Didactief Online.

Op [Praxisbulletin.nl](https://praxisbulletin.nl) vind je de complete literatuurlijst bij dit artikel.

Bovenstaande activiteiten zijn slechts voorbeelden. Waar het om gaat is dat het lezen betekenisvol is, dat het niet bestaat uit het invullen van werkbladen en dat het kind plezier heeft in het lezen en dat zelfs vergroot (Wood, 2008). Door jeugdliteratuur, informatieve bronnen, lezen en schrijven en het verwerven van kennis te koppelen lezen de sterke lezers 'op hun niveau' en bereiken zij ondertussen ook het hogere doel van lezen, namelijk betekenis ontleen aan een tekst. Het gaat uiteindelijk immers niet alleen om het decoderen van teksten, maar om het begrip ervan (Eskes, 2020).

Tot slot

Vergeet niet dat 'sterke lezer zijn' slechts een label is. Eigenlijk zijn het kinderen met méér voorkennis waardoor zij zich de leesvaardigheid sneller eigen maken. Voorkom dat je standaard denkt in termen van 'sterke lezers' en 'zwakke lezers', maar heb hoge basisverwachtingen van alle kinderen (Vernooy, 2019). Laat hierbij de achtergrond van het kind geen rol spelen, iets wat geregeld (onbewust) gebeurt (Denissen, 2017; Rubie-Davies, 2015). Intensiveer of verrijk waar nodig, straal het vertrouwen uit dat iedereen die er hard voor wil werken kan leren lezen en zorg dat kinderen al lezend niet teleurgesteld raken. Dit is een complexe taak, maar wel een mooie, met één belangrijk overkoepelend doel: zorgen dat alle kinderen een geletterde toekomst tegemoet gaan.

Marita Eskes is werkzaam als senior adviseur bij Expertis Onderwijsadviseurs. Zij begeleidt scholen bij het duurzaam verbeteren van het leesonderwijs. Marita is auteur van het boek *Technisch lezen in een doorlopende lijn* (Uitgeverij Pica) dat werd verkozen tot Beste Onderwijsboek van 2020. Hiervoor heeft zij gewerkt als leerkracht en leescoördinator. Haar motto: inzichten uit de wetenschap vertalen naar de dagelijkse werkvloer!